

Strålevernregelverkets krav til radon – skoler, barnehager og utleieboliger

Mette Seyersted, Statens strålevern

Radonkonferansen 2013,

Oslo, 27.11.2013

Strålevernregelverket og radon

Aktuelt regelverk er:

- Strålevernloven av 2000
- Strålevernforskriften av 2010
- Internkontrollforskriften av 1996

Myndigheter:

Helse- og omsorgsdepartementet og Statens strålevern

Regelverket finnes på www.lovdata.no

og på Strålevernets hjemmesider www.nrpa.no

Oversikt over radonbestemmelser i strålevernforskriften

Strålevernforskriften:

- Klargjør forskriftens rekkevidde når det gjelder radon (§ 2 og § 31)
- Gir konkrete krav til radonnivå og radonreduserende tiltak i utleieboliger, barnehager og skoler (§ 6 femte ledd)
- Definerer begrepet «radonnivå» (§ 4)
- Angir senere ikrafttredelse for radonkravene i § 6 femte ledd.

I tillegg gjelder strålevernregelverkets bestemmelser om tilsyn, dispensasjon og reaksjonsmidler også radon.

Tiltaksgrense og grenseverdi i strålevernforskriften

§ 6 femte ledd Tiltaksgrense og grenseverdi

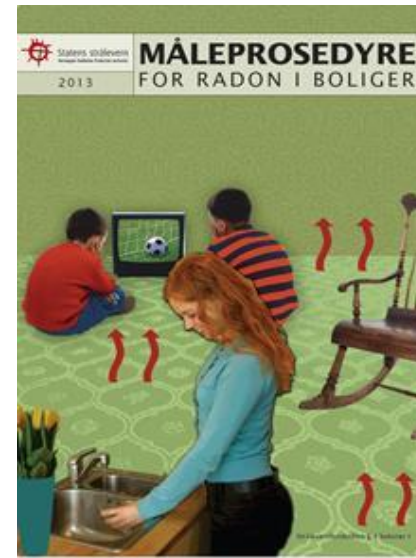
- Dersom radonnivået overstiger **100 Bq/m³ (tiltaksgrense)** i barnehager og skoler skal radonreduserende tiltak iverksettes.
- Bestemmelsen gjelder **barnehager og skoler** som er omfattet av forskrift om miljørettet helsevern i skoler, barnehager mv. § 2.
- Tilsvarende tiltaksgrense gjelder for boliger hvor eier ikke bor eller oppholder seg, dvs. **utleieboliger**.
- Etter at tiltak er gjennomført skal radonnivået uansett ikke overstige **grenseverdien på 200 Bq/m³** i barnehager, skoler og utleieboliger.

Radonnivå – definisjon i strålevernforskriften

Begrepet «radonnivå» er direkte knyttet til tiltaks- og grenseverdi i § 6 femte ledd.

Definisjon av «radonnivå», jf. strålevernforskriften § 4 bokstav t:

- ”Radonkonsentrasjonen i luft bestemt i tråd med til enhver tid gjeldende måleprosedyre fastsatt av Statens strålevern”
- Egen presentasjon om måleprosedyrer kommer senere i dag.

Strålevernforskriften – om § 6 femte ledd

Forskriftskommentar til § 6 femte ledd:

- «Radonkravene omfatter i praksis alle barnehager, grunnskoler og videregående skoler, både offentlige og private. Kravene skal alltid oppfylles når folk er tilstede i bygget.»
- «Bestemmelsen omfatter også boliger hvor eier selv ikke bor, altså utleieboliger. Dette inkluderer både offentlig eide og privateide utleieboliger, inkludert større leiegårder og privates utleie av hybel/leilighet i tilknytning til egen bolig.»
- «Tiltaksgrensen er 100 Bq/m^3 . Dette betyr at dersom det måles radonnivåer høyere enn 100 Bq/m^3 , for eksempel 150, 400 eller 2000 Bq/m^3 , må det gjøres tiltak for å redusere radonnivået.»

Strålevernforskriften – om § 6 femte ledd, forts.

Forskriftskommentar til § 6 femte ledd, forts.

- «ALARA-prinsippet i § 5 innebærer dessuten at eksponering for radon skal være så lav som praktisk mulig. Det vil i praksis si at radonnivåene skal reduseres selv om nivåene er under tiltaksgrensen, men bare dersom dette kan gjøres uten vesentlige ulemper (se kommentaren til § 5).»
- «Overstiger radonnivået 200 Bq/m³ er det krav om tiltak inntil nivået er redusert til så lavt som praktisk mulig, og uansett alltid under 200 Bq/m³.»
- «Grenseverdiene gjelder oppholdsrom.»

ALARA = As Low as Reasonably Achievable

Strålevernforskriften – om § 6 femte ledd, forts.

Forholdet til forskrift om miljørettet helsevern i barnehager, skoler mv.

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager, skoler mv. § 19 fjerde ledd lyder:

- «Ioniserende stråling skal ikke overskride et **alment akseptert nivå.**»

«Når det gjelder radon, skal denne bestemmelsen tolkes i tråd med strålevernforskriften § 6 femte ledd.»

Forskriftskommentarene følger umiddelbart etter forskriftsteksten på www.lovdata og på Strålevernets hjemmesider www.nrpa.no.

Strålevernforskriften – ikrafttredelse for radonkrav

§ 57 – Ikrafttredelse

- Paragraf 6 femte ledd om tiltaksgrense og grenseverdi for radon trer i kraft 1. januar 2014.
 - Det vil være tilstrekkelig å ha fullført radonmålinger innen utløpet av målesesongen 2013/2014, dvs. innen midten av april. (Målesesongen går normalt over to måneder og kan starte i midten av oktober).
 - Gyldig dokumentasjon for måling? – Følg måleprosedyrene til Strålevernet!
 - Dersom det etter måling viser seg at nivåene er over tiltaksgrensen, må det kunne dokumenteres at tiltak er gjennomført eller at prosess er i gang for å iverksette tiltak.

Dispensasjon?

Vil det være mulig å få dispensasjon fra kravene i § 6 femte ledd?

- Svært strengt vilkår: Bestemmelsen må virke «sterkt urimelig», jf. strålevernforskriften § 55.
- I følge forskriftskommentaren er § 55 om dispensasjon å anse som en nødventil, og det er forutsatt at den benyttes med stor varsomhet.
- Det vil uansett aldri være mulig å få dispensasjon fra lovens forsvarlighetskrav fordi dispensasjonsadgangen kun gjelder forskriftens krav.

Internkontroll

Det følger av internkontrollforskriften § 5 at virksomheten skal:

«iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i [...] helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen» (HMS-lovgivningen).

Tiltaks- og grenseverdi for radon er HMS-krav.

I praksis betyr dette at den/de ansvarlige for barnehagen, skolen eller utleieboligen, må ha tilstrekkelige rutiner for blant annet kontrollmålinger, f. eks. etter at tiltak er gjennomført eller etter ombygninger.

Tilsyn

Strålevernloven § 18

- Statens strålevern fører tilsyn med at bestemmelser i strålevernloven, internkontrollforskriften og strålevernforskriften etterleves.

To tilsynsmyndigheter for radon i barnehager og skoler:

- Statens strålevern etter strålevernloven og strålevernforskriften;
- Kommuner etter folkehelseloven og forskrift om miljørettet helsevern i barnehager, skoler mv;

To tilsynsmyndigheter for radon i utleieboliger:

- Statens strålevern etter strålevernloven og strålevernforskriften;
- Kommuner etter folkehelseloven og forskrift om miljørettet helsevern;

Nytt rundskriv fra Helsedirektoratet som utdyper dette vil bli presentert i dag.

Reaksjonsmidler og straff – strålevernloven

§ 19. Retting og stansing

- Pålegg om retting
- Pålegg om stansing hvis ”vesentlig helsefare” - totalvurdering

§ 21. Tvangsmulkt

- Hvis pålegg ikke følges opp innen fristen.
 - F. eks. i form av løpende dagmulkt.

§ 23. Anmeldelse og evt. straff

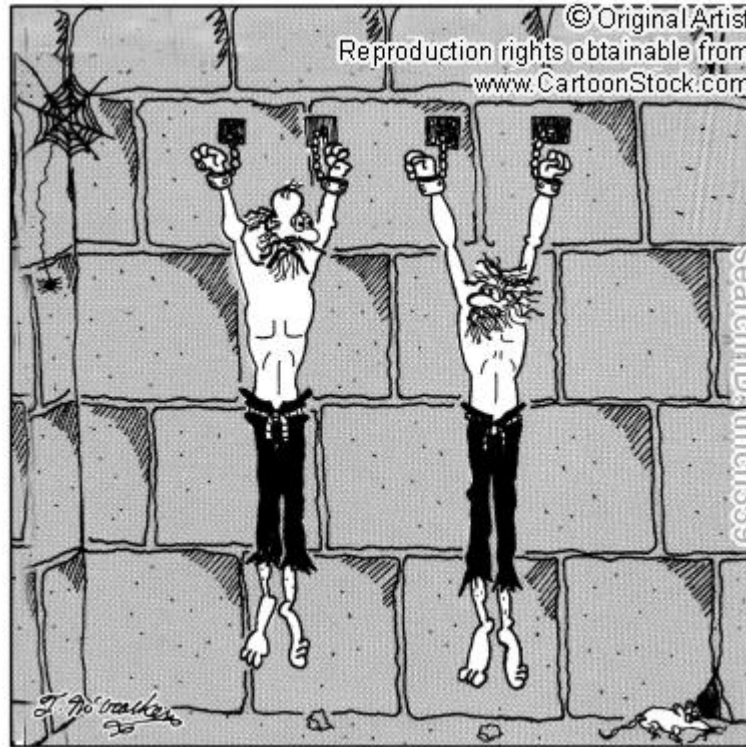
- Ved forsettlig eller grov uaktsom overtredelse av kravene i strålevernloven og strålevernforskriften.
 - Potensiell straff er bøter eller fengsel.

Klageadgang

- Helse- og omsorgsdepartementet er klageinstans for Strålevernets vedtak etter strålevernloven, strålevernforskriften og internkontrollforskriften (strålevernloven § 22).
- Reglene for klage følger av forvaltningsloven kap. VI.

Takk for oppmerksomheten!

"I hope they've checked this place for radon."